

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Program ve Ders Tasarımı Önerisi*

DOÇ. DR. DİLEK ERENOĞLU ATAİZİ**

Öz

Eğitim ve öğretim yaşam koşullarının gerekliliklerine göre kendini güncelleme durumunda olan bir sistemdir. Günümüz yükseköğretimin temeli, Platon Akademia'sına ve burada gelişen akademi felsefesine dayanır. Bilimin problemlerini derslerde tartışan ve yayınlar yoluyla duyuran akademi, çıkış noktası felsefe de olsa her anabilim dalı için ayrı ve özel programlara sahiptir. Uygulanış şekli her ne kadar kültür, din ve coğrafya bakımından ayrılık gösterse de yaklaşım şekilleri bakımından zaman içinde yükseköğretim programları birbirinden etkilenmiştir. Böylece hem aynı coğrafya bütünlüğü içinde hem de dünya genelinde aynı programları ilk oluşturanların bakış açıları ve yaklaşımları etkili olmuştur.

Filoloji anabilim dallarının kuruluşu ve işleyişi konusunda da aynı durum söz konusudur. Filolojinin kurulmasında hangi okulun/ekolün etkisi varsa derslerin ve ders içeriklerinin oluşturulması o doğrultuda gerçekleşmiş ve çoğunlukla öylece devam etmiştir. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü filoloji eğitimi veren bir bölüm olarak ders ve ders içerikleri bakımından genel olarak klasik eğitim yapısını korumaktadır.

Bu çalışmada öncelikle Akademia ile başlayan yükseköğretim süreci ile ilgili kısa bir değerlendirme yapılarak Türkiye'deki Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri hakkında bilgi verilecektir. Daha sonra Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü derslerinin bugünkü program yapısı temel alınarak bu alanın öğretim üyelerinin katkısıyla bugünün koşullarında nasıl bir program tasarlanırsa daha verimli bir bölüm oluşturulabilir sorusuna öneride bulunulacaktır.

Anahtar sözcükler: Türk dili ve edebiyatı bölümü, eğitim, lisans eğitimi, YÖK, öğretim tasarımı, program tasarımı

A COURSE DESIGN PROPOSAL FOR THE TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE DEPARTMENT

Abstract

Education and teaching is a system which needs to update itself according to the life conditions' requirements. The foundation of today's higher education is based on the Plato academia and the philosophy which developed there. The academia which discusses the problems of science in classes and which makes it heard by publications have separate and private programs for each department even though its main emerging point is philosophy. Even though its practice

* Bu çalışma, 23-26 Haziran 2022 ICETOL-Uluslararası Eğitim Teknolojileri ve Çevrimiçi Öğrenme Konferansı'nda bildiri olarak sunulmuştur.

** Eskişehir Osmangazi Ün. İnsan ve Toplum Bil. Fak. TDE Böl. dilekerenoglu@gmail.com, Orcid: 0000-0003-1464-9196
Gönderim tarihi: 12.1.2023

Kabul tarihi: 3.4.2023

differentiates by culture, religion and geography, higher education programs have been influenced by each other in time. Thus the people's point of views and approaches, who created the same programs both in the same whole geography and throughout the world, are effective.

The same condition is valid for the foundation and running of the philology department. In the foundation of philology whichever school had influence the creation of the courses and the content of the courses happened in the same line and continued the same way frequently. As a department which gives an education in philology, Turkish Language and Literature Department protects its classical education shape from the perspective of its classes and the content of courses.

In this paper, first a short review will be given about the higher education process which has been started with Academia, then some information will be given about the Turkish Language and Literature departments in Turkey. Afterwards, by taking the program shape of today's Turkish Language and Literature Department courses as a base, the question how a more efficient department can be formed with the contribution of this field's academic staff by designing what kind of a program in today's conditions will be proposed.

Keywords: Department of Turkish Language and Literature, education, undergraduate education, YÖK, instructional design, program design

GİRİŞ

Eğitim ve öğretim, yaşam koşullarının gerekliliklerine göre kendini güncelleyen bir sistemdir. İnsan, dil-düşünce ilişkisini oluşturmaya başladığı ilk zamanlardan bu yana öğrendiklerini aktarma ihtiyacı ve isteği içindedir. Bilgiyi aktarmada dil-düşünce döngüsü, temel bilgi aktarımından felsefeye uzanan geniş yelpazede bir öğrenme kültürüne evrilmiştir. Zamanla okullaşmaya doğru giden öğrenme kültürü, insanın dünyadaki serüveninde ihtiyaç duyacağı temel bilgiyi aktarmak ve daha yüksek yaşam standardına ulaşmada bilgiyi yükseltmek odaklı iki temelli bir öğretim sistemi hâlini almıştır.

Doğduğu ilk andan itibaren önce içgüdüsel sonra bilinçli bir öğrenmeyi gerçekleştiren her bir birey için ayrı bir öğretim yolu çizilmesi gereken öğretim yapısı, yaş, kazanım, yöntem vb. sınıflandırmalara dayanan ve sürekliliği olan ortak bir sistem hâlini almıştır. Kreşten yükseköğretime geniş bir yelpazesi olan bu sistem, her zamanın ve her toplumun yeterli görmeyerek bir değişim ve yenilik getirme ihtiyacıyla sürekli olarak güncellediği, tasarladığı bir dönüşüm içindedir. Bu durum, her bireye özgü eğitimi tasarlamak yerine yöntemin mükemmelliğine doğru odağını değiştirmiş bir eğitim yapısına bürünmüştür. Bunun sonucu olarak, her nesil farklı bir öğretim yönteminin denendiği bakış açısı edinememiş kuşaklara dönüşme tehlikesine girmiştir. Türk eğitim sistemi diğer eğitim seviyelerinde olduğu gibi yükseköğretim seviyesinde de süreklilik gösteren değişimlere maruz kalmıştır.

Öğretim sistemi, öyle bir denge oluşturmalıdır ki, kendi coğrafya ve kültür bütünlüğü içerisinde, ne zamanın gerisinde kalsın ne de çok sık değiştirilen içerik ve yöntem yüzünden verimsiz bir süreç hâlini alsın. Bu denge zamana, coğrafyaya ve kültüre bağlı olarak sağlanırken aynı zamanda öğrencilerin özellik ve eğilimlerini de dikkate alsın.

1. YÜKSEKÖĞRETİM

1.1. Tarihçe

Modern dünyanın akademi temelleri yüzyıllar öncesine uzanır. Bu uzun süreç içerisinde akademiye ihtiyacın temel nedeni değişmemekle birlikte akademik yaklaşım inanç, bilim vb. sebeplerle değişmiştir. Felsefesi dine de bilime de dayansa eğitimin önemi yadsınamaz.

Eğitim tarihinin şekillenmesi yüzyıllardan beri içinde bulunulan öğretim düzeyinin eksik ya da yanlış bulunarak değiştirilmesi üzerine kurulu ve mükemmel sistemi yaratma amacı güden bir yaklaşımın görüntüsüdür. Gelişen bilim ve teknolojinin şekillendirdiği kültürel devrimin sosyal yapıya aktarılması iyi tasarlanmış bir eğitim sisteminin içinde mümkündür. Bununla birlikte yüzyıllardan beri toplumların eğitim tarihinde de izlendiği üzere eğitim, din ya da siyasal ideoloji temeline dayandırılmaya çalışılan bir sosyal araç olarak kullanılmaya çalışılmıştır.

MÖ 3000 yıllarında Sümerler ile Antik Mısır'da başlayan okul eğitimi daha sonra kurulacak olan eğitim sistemlerinin temelini oluşturmaktadır. Persler, Fenikeliler, İbraniler, Hunlar, Hititler, Urartular, Frigler, Lidyalılar, İonyalılar izleri bugün de görülen ve özellikle çocukluk döneminde iyi ve güçlü insanlardan oluşan sağlam bir toplum yapısı oluşturmak üzere nitelikli bir eğitim öğretim sistemi kurmuşlardır. Aynı şekilde Çin, Hindistan ve Antik Yunan'da da eğitim sistemli bir şekilde yürütülmüştür.

"Platon tarafından MÖ 387 yılında Atina'da, kentin kuzeybatısında yer alan ve adını kahraman Akademos'tan bir ormanın içinde kurulmuş olan öğretim ve araştırma merkezi, batıda tarihin tanıdığı ilk yükseköğretim kurumudur." (Cevizci, 2002, s. 32) Akademi'nin uzun geçmişi Platon'la şekillenen felsefe, metafizik alanlarında güçlü olan öğretim sistemi matematik ve astronomi alanında da gelişmiştir. Aristo'nun Lyceum'u ve İskenderiye Kütüphanesi ile tarihte şekillenmiş olan akademik yaklaşım Orta Çağ'dan bugüne, üniversite (Lat. universitas) terimi ile karşılık bulmuştur.

Düzenli yükseköğretimi, Budist viharalarında, bunlardan sonra da Müslüman medreselerinde görüyoruz. Medreselerde eğitim ve öğretim, başlangıcından 12. yüzyıla kadar objektif yöntemlerle ve bağımsız olarak yapılmış, Hristiyan aleminde ise kilise kontrolünde, dinî bilgelik vermek, kilise örgütüne din adamı yetiştirmek için yapılmıştır. Paris Üniversitesi, Oxford, Cambridge Heidelberg ve Kiel dinî olmayan ilk üniversitelerdir. Doğuda İslam aleminde din baskısı artıp, programlarından zor ve yararlı dersler kaldırılarak medreselerin bilimsel düzeyi gittikçe düşerken batıda Hristiyan dünyasında tersine, Rönesans, reformasyon ve matbaanın icadı gibi aydınlanma araçları halkın bilgi düzeyini yükselttiğinden kilise karşısında güçlenmişlerdir. (Çağatay, 1990, s. 1210).

İlk medrese, Selçuklu döneminde Sultan Melikşah, Osmanlı döneminde ise İznik'te Orhan Gazi tarafından kurulmuştur. Mühendishane-i Berr-i Hümayın (1773), Mühendishane-i Bahr-ı Hümayın (1773), Harp Okulu (1826) ve Askerî Tıbbiye (1834), Bando Okulu (1834), Mekteb-i Maarif-i Adliyye (1838), Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne (1859) kurulan ilk yüksekokullardır. Darülfünun (1845) açılan ilk üniversitedir ve üniversite reformu ile 1933 yılında İstanbul Üniversitesi'ne dönüştürülmüştür.

1.2. Yükseköğretimde Güncel Yönelimler

Günümüzde eskisine oranla daha sık değişime tabi tutulan bir eğitim sistemine sahibiz. Bu değişimin sebebi her ne kadar gelişen dünyaya ayak uydurma amacına yönelik olsa da sistem yine de bu konuda yeterlilik sağlayamamaktadır. Özellikle son zamanlarda eğitim alanında araştırma ve çalışmaların artmasına ve dünya çapında yenilenen eğitim sistemlerine rağmen amaçlanan sonuca ulaşmak pek mümkün olmamıştır. Tarihin eski dönemlerinden gelen eğitim sistemini sürekli olarak güncellemek üzere derslerde, ders içeriklerinde, ders yapılanmasında çeşitli akımlara göre yapılan değişiklikler sanki üst üste yapılmış yamalar gibi gerçek eğitim amacını örtüp kendine özgü bir şekil alamamış gibi görünmektedir.

Büyük göçlerden sonra yerleşik hayata geçmiş Türk toplum yapısının gerek yeni coğrafyalarının gerekse yeni dinlerinin etkisiyle oluşturduğu eğitim sistemi her ne kadar parlak bir dönem geçirmiş olsa da günümüzde yeterliliğini yitirmiş görünmektedir. Zamanının şartlarında Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde medreselerde Arapça ile verilen eğitimin yerini bugün İngilizce ile eğitim veren üniversiteler almıştır. Yine o dönemlerde var olan güçlü bilim ve akademik yapı kadınların öğretim hayatında yer alamaması, bilim merkezlerinin yaygınlaştırılmaması, yeterli deney laboratuvarlarının geliştirilememesi dünyadaki bilimsel gelişmelerin yakından takip edilememesi gibi sebeplerle akademik ilerleme yavaşlamış ve bilim yaygınlaşmamıştır.

Günümüzde bilim ve eğitim farklı bir yapıya bürünmüştür. Özellikle Covid-19 salgını ile eğitim alanını yeniden şekillendiren bir oluşum içine girilmiştir. Bilgiye ulaşımı, eğitimin yaygınlaşmasını yüz yüze eğitimden daha yaygın ve daha hızlı bir yapıya büründüren çevrimiçi, uzaktan eğitim gibi öğretim yöntemleri ortaya çıkmıştır. Böylece eğitim ve öğretimin dünya çapında olma durumu gerçekleşmiştir. Coğrafi sınırları aşan eğitim ve öğretim yöntemi, doğru kullanıldığında evrensel bilgiye erişme sürecini hızlandırabilir; bununla birlikte bu eğitim süreci ancak lisans ve lisansüstü düzeyde teorik dersler ile sınırlandırılmalıdır. Uygulamalı bilimlerin uygulama gerektiren dersleri, laboratuvar ortamında ve mümkün olduğunca yüz yüze yapılmalıdır. Küreselleşme sürecinin eğitim ve öğretim bakımından doğru değerlendirilmesi toplumları sosyal, teknolojik ve ekonomik yetkinlikler bakımından ilerletecektir. Doğru yorumlanmadığında ise toplumların çağın gerisinde kalmasına sebep olacaktır.

Eğitim ve öğretimin yöntemi dünyada gelişen çeşitli devrimlere bağlı olarak yeniden şekillenmektedir. Başka bir deyişle her devrim, her gelişme, her salgın vb. aslında eğitimde yeni bir eğitim tasarımı oluşmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda insan kaynaklarının yeniden yapılandırılması temelinde özellikle Yükseköğretim kurumlarının yeniden yapılandırılması, programları ve program içeriklerini yeniden değerlendirme işlevini yerine getirmesi bakımından önem taşımaktadır.

1.2.1. Eğitim Tasarımı

“Eğitim tasarımı konusu 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren otomotiv sektöründe uygulanan Taylor’un vasıfsız işçiler için geliştirdiği yalnızca kendi işinde uzmanlaşmayı öne çıkaran bir sistemle gündeme gelmiştir. Ancak, otomotiv sektöründe çalışanların kendi becerilerini yükseltmekle birlikte birbirlerinden kopuk ve habersiz olmaları üretim, kalite ve işletmede önemli sorunlara yol açmıştır.” (Şimşek, Adıgüzel, 2012, s. 254) Benzer şekilde akademik dünyada da

uygulanan bu sistem mezuniyet sonrası istihdam ve verimlilik bakımından artık zamanın gereksinimlerini karşılayamaz bir hâl almıştır. Eğitimdeki yenilikler bilginin artmasına ve şekillenmesine yönelik olduğundan bilginin kullanılmasında çeşitlilik yaratacaktır.

Aktan, yükseköğretimde çok ciddi bir değişim ve dönüşüm süreci yaşandığını, eğitim yöntemleri ve öğrenme metodolojilerinde çok önemli değişimlerin söz konusu olduğunu belirterek on trendden söz etmektedir: (Aktan, 2007, s. 4)

1. Hizmet sunumunda ve finansmanında piyasa yönelimli reformlar: Deregülasyon, serbestleşme ve özelleştirme.
2. Yükseköğretimin uluslararasılaşması: Sınır-ötesi yükseköğretim ve uluslararası akademik hareketlilik.
3. Yükseköğretim sistemlerinin harmonizasyonu.
4. Kalite yönetimi ve akreditasyon.
5. Girişimci üniversite yönetimi modeline doğru yönelme.
6. Hesap verme sorumluluğuna dayalı üniversite özerkliği.
7. Paydaşlarla işbirliği ve sosyal sorumluluk.
8. Aktif eğitim (öğrenci merkezli eğitim) ve e-öğrenme.
9. Yaşam boyu öğrenme.
10. Disiplinlerarası/çok disiplinli/eğitim ve araştırma.

1.2.2. Disiplinlerarası Eğitim

Yükseköğretimde eğitim yöntemleri yeni anlayışlarla yeniden şekillenmektedir. Farklı bilim alanlarının birbirleriyle birleştikleri alanların kullanımına göre “disiplinlerarası, çokdisiplinli ve disiplinlerötesi”¹ olarak adlandırılan yöntemlerden en yaygın olanı disiplinlerarası eğitim yöntemidir. Günümüzde üniversitelerin istihdama yönelik durumu, farklı bakış açıları geliştirmek üzere başka disiplinlerden aldıkları derslerle birbirinden farklı birikimler oluşturmuş yeni bir öğrenci profili oluşturulmasına doğru yeniden yapılanmaya başlamıştır. Özellikle teknoloji alanlarında daha çok uygulanan bu yöntem sosyal bilimler alanında da görülmeye başlanmıştır. Problemlere farklı disiplinler ışığında çözüm sunmayı sağlayan bu öğretim yöntemi, farklı disiplin mensupları arasında bilgi alışverişi sağlarken karşılıklı saygı ve güven ortamı oluşturmaktadır.

Ülkemizde ve dünyada son birkaç yıldır Covit-19 salgını sebebiyle eğitim alanında zorunlu olarak uygulanan e-öğretim yöntemi sürecinde, öğrencilerin bilgi teknolojileri, mühendislik, tasarım, programlama, matematik vb. alanlardan temel seviyede ders alma ihtiyaç ve isteği içinde oldukları görülmüştür. Ayrıca, bu süreç, e-öğrenme, açıköğretim, uzaktan öğretim alanlarında uzmanlaşmak isteyen öğrencilerin kendi disiplinleri ile birlikte disiplinlerarası derslerden faydalanmaları gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

1980’lerden beri Kuzey Amerika üniversiteleri, 2006’dan beri Duke Üniversitesi, California Üniversitesi, Santa Barbara Üniversitesi, Arizona Devlet Üniversitesi, Columbia Üniversitesi, Harvard Üniversitesi, Kanada British Columbia Üniversitesi, Avustralya Central Queensland Üniversitesi lisans ve lisansüstü düzeylerde disiplinlerarası eğitim vermektedir.

Disiplinlerarası eğitim yöntemi, Türkiye’de son zamanlarda uygulanmaya başlanmıştır. “Türkiye’de vakıf üniversitelerinin çalışmalarıyla başlayan bu eğitim sisteminde, bölümler yerine programlardan oluşan bir eğitim planı oluşturmuşlardır. Bu eğitim yöntemi, Koç Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi’nde uygulanmaktadır.” (Şimşek-Adıgüzel, 2012, s. 257)

Disiplinlerarası eğitim yöntemi, Boğaziçi, Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi, Ege Üniversitesi gibi bazı devlet üniversitelerinde farklı disiplinlerden alınabilecek dersler, ortak ders

¹ Bkz. Hasan Şimşek-Tufan Adıgüzel, “Yükseköğretimde Yeni Bir Üniversite Paradigmasına Doğru”, Eğitim ve Bilim, 2012, C. 37, S. 166, s. 255-256.

havuzu oluşturulmak suretiyle kısmen uygulanmaktadır. Ayrıca, Kredili Sistem, Yan Dal ve Çift Ana Dal programları yoluyla sınırlı bir kontenjanla disiplinlerarası eğitim olanağı sağlamaktadır. Örnek olarak Sabancı Üniversitesi'nde eğitim şu şekilde uygulanmaktadır:

“Bölüm kavramı kaldırılarak yerine Program Koordinatörlerinin yönettiği Programlar oluşturulmuştur. Bu üniversitede her öğrenci, lisans programının 1. sınıfında İnsan ve Toplum, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili ve Edebiyatı, Doğa ve Bilim, Matematik, İletişim, İngilizce derslerini alır. 2. sınıfta dünyanın önde gelen edebiyat ve sanat eserlerinin ele alındığı "Büyük Eserler" ders havuzundan seçtikleri dersleri, 3. sınıf öğrencileri, hukuk ve etik kavramlarının güncel sorunlarla ilişkisinin ortaya konulduğu "Hukuk ve Etik" dersini alır.” (Ulusoy, 2007, s. 397)

Türk Dili ve Edebiyatı alanında Boğaziçi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi sınırlı da olsa farklı disiplinlere ait dersleri, programlarına eklemişlerdir.

1.2.3. E-Öğrenme

Yüz yüze eğitimde olduğu gibi gerçek zamanlı bir eğitim sistemi olan e-öğrenme, gerçek içeriklerin eş zamanlı ve etkileşimli bir şekilde verildiği eğitim sistemidir. 1960'lardan bu yana oluşmaya başlayan bu sistem günümüzde, sanal gerçeklik gözlüğü ile elektronik ortama bağlanarak geliştirilen artırılmış gerçeklik uygulaması yoluyla dersin hocası ile öğrencilerin bir sınıf içinde istedikleri yerde oturdukları fiziksel görüntüleri ile ders yapabilme ve ortama yerleştirilmiş ikonlara tıklayarak ek bilgiye ulaşma imkânı sağlayacak bir gelişme kaydetmiştir.

Günümüzde teknoloji araçlarının iletişim ağları oluşturmasıyla kurulan bu öğrenme sistemi verimlilik açısından yüz yüze eğitime göre tam olmasa da fiziksel olarak aynı ortamda bulunmayı elektronik bir yolla sağlaması, zaman ve maliyette daha ekonomik olması bakımından tercih edilen bir eğitim sistemidir. Bu sistemin en iyi yanı yükseköğretimde kredili sistem uygulamasına göre öğrencilerin istedikleri üniversiteden ders almalarına olanak sağlamasıdır. E-öğrenme sistemi özellikle engelli öğrencilere fiziksel zorlukları ortadan kaldıracak bir yöntem olarak kolaylık sağlamaktadır. Aynı zamanda, engelli öğrencilerin Erasmus eğitimi almaları için bir fırsat sunabilir.

Bu sistem zaman ve maliyet bakımından ekonomik ve kullanışlı olmasının yanında göz ardı edilemeyecek olumsuzlukları içermektedir. Bunlardan biri, sınavların gerçek zamanlı ya da art zamanlı olarak yapılmasına rağmen ölçme ve değerlendirmede ortaya çıkan aksaklıklardır. Bunlar, soru hazırlamada öğrencilerin bilgi ve yeteneklerini tespit etmek üzere farklı soruların öğrenciye göre zorluk derecesi oluşturulması, sınav sırasında kopya çekme ihtimalinin yükselmesi, sınav sonuçlarının değerlendirilmesinde teknik aksaklıklar olması gibi sebeplerle ilişkilidir.

“Dünyadaki birçok merkezî sınav sisteminde, çoktan seçmeli testler bilgisayar teknolojisiyle birleştirilerek her bireye özgü bir sınav hazırlanmaktadır. Bu tür sınavlarda, her seviyeden öğrenciye uygun soru sorulabilmesi için, her bireyin sınav anında verdiği cevaba göre sonraki soru, veritabanından uygun zorluk derecesindeki sorular arasından seçilerek belirlenmektedir (bireyselleştirilmiş test/adaptif test).” (Demirci-Özkan, 2013, s. 51). Büyük ölçekli sınavların hazırlanmasında geniş bir ekip ve yeterli teknik donanım sağlandığında, sonucu yüz yüze nispeten daha gerçekçidir.

1.3. Öğretim Üyesi

Öğretimin düzeyi öğrenci düzeyine bağlı olduğu kadar öğretim üyesi düzeyine de bağlıdır. Öğretim üyesinin bilim alanına, evrensel değerlere ve iletişim gücü bakımından yüksek bir yetkinlik düzeyine sahip olması gerekir. Bu düzeyin elde edilmesinde öğretim üyesi, kendi çabasının yanı sıra yurt dışı deneyimi, bilim alanında çalışma yapmak üzere fiziksel destek ve özlük hakları bakımından desteklenmelidir.

Öğrenci, iyi bir donanım ve formasyonla birlikte bilgiyi iyi bir iletişimle aktarabilecek öğretim üyesi ile yürümek ister. Öğrenci özellikle lisans düzeyinde, kendisine saygı ile yaklaşan, düşüncelerine değer veren, kendisinin sınırlarını farklı bakış açılarıyla genişleten, konuları anlaşılır şekilde etkileşimli bir şekilde anlatan ve sorularına cevap bulmada kendilerini yönlendirebilecek bir öğretim üyesi görmek ister.

Öğretim üyesi, çalıştığı ortamın sağlayacağı çeşitli yeterlilikleri kullanarak bilgi, görgü ve deneyimlerini artırarak deneyimlerini bilimsel çalışmalarına ve öğrencilerine yansıtan bir rehber niteliği taşımalıdır.

2. TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

2.1. Program Bilgisi

ÖSYM'nin Yükseköğretim Programları ve Kontenjan Kılavuzu'nda kontenjan sayısı değişken olmakla birlikte Türk Dili ve Edebiyatı Programları için program bilgileri şu şekildedir:

Program Adı: Türk Dili ve Edebiyatı (Lisans)

Öğretim Süresi: 4 yıl (8 dönem)

Puan Türü: Sözel

Eğitim Dili: Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı (İngilizce)

Kontenjan: 60-100

İkinci Alan: Çift Anadal-Yan dal

Mezuniyet Sonrası İş Alanları: Bölüm mezunları, Yükseköğretim Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Türkçe Öğretim Merkezi, Türk Dil Kurumu, TRT gibi devlet kuruluşlarında ve özel kuruluşlarda akademisyen, okutman, öğretmen, spiker, yazar, senaryo yazarı, metin yazarı ve editör olarak iş imkânı bulabilmektedirler.

2.2. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Dünya çapında Türkçe Çalışmaları, Yakın ve Orta Doğu Çalışmaları Doğu Araştırmaları, Doğu Dilleri, Orta Asya Dilleri gibi fakültelerde TDE Bölümleri farklı adlarla bulunmaktadır.²

Türkiye'de Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Devlet ve Vakıf üniversiteleri olmak üzere şu fakültelerde yer almaktadır: Edebiyat Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi.

² Bkz: Salih Kürşad Dolunay, "Türkiye ve Dünyadaki Türkçe Öğretim Merkezleri ve Türkoloji Bölümleri Üzerine Bir Değerlendirme", XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (28-30 Eylül 2005), Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yay. Denizli, 2005, s. 1-7.

Cumhuriyet döneminde, ilk kurulan İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi ile öğretime başlayan TDE Bölümü, 1981'den bu yana sayısı gittikçe artan devlet ve vakıf üniversitelerinde bulunmaktadır. Açıköğretim Fakültelerinde TDE Bölümü vardır.

Çok kampüslü bazı üniversitelerin hem merkez hem şehir dışı kampüslerinde TDE Bölümü bulunmaktadır.³

Üniversitelerin çoğunluğunda İkinci Öğretim eğitimi verilmektedir. Bununla birlikte, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunlarının istihdam imkânı azaldığından üniversitelerin bir kısmında İkinci Öğretim eğitimi kapanmıştır.

Türkistan/Kazakistan Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü bulunmaktadır. Bölümde Türkiye'den görevlendirilmiş öğretim elemanları da ders vermektedir.

Türkiye'de Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü bulunan devlet-vakıf-yabancı üniversite listesi aşağıdadır:⁴

Türkiye'de Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bulunan Devlet -Vakıf- Yabancı Üniversiteler Listesi

DEVLET ÜNİVERSİTELERİ
Adıyaman Üniversitesi
Afyon Kocatepe Üniversitesi (İÖ)
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi (İÖ)
Akdeniz Üniversitesi (İÖ)
Aksaray Üniversitesi
Amasya Üniversitesi (İÖ)
Anadolu Üniversitesi
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi (2 F)
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Ardahan Üniversitesi
Artvin Çoruh Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi
Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi
Bartın Üniversitesi
Batman Üniversitesi
Bayburt Üniversitesi
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Bingöl Üniversitesi
Bitlis Eren Üniversitesi

³ (İÖ): İkinci Öğretim eğitimi veren üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

(2 F): Üniversitenin şehir dışındaki kampüsündeki fakültenin ikinci Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

⁴ <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10213>, (erişim 15.08.2022).

Boğaziçi Üniversitesi
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Bursa Uludağ Üniversitesi
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi
Dicle Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Düzce Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Erzurum Teknik Üniversitesi
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Gaziantep Üniversitesi
Giresun Üniversitesi
Gümüşhane Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Harran Üniversitesi
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Hitit Üniversitesi
Iğdır Üniversitesi
İnönü Üniversitesi
İstanbul Üniversitesi
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
İzmir Demokrasi Üniversitesi
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Kafkas Üniversitesi
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Karabük Üniversitesi
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Kastamonu Üniversitesi
Kayseri Üniversitesi
Kırıkkale Üniversitesi
Kırklareli Üniversitesi
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Kilis Yedi Aralık Üniversitesi
Kocaeli Üniversitesi
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Mardin Artuklu Üniversitesi
Marmara Üniversitesi
Mersin Üniversitesi

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Munzur Üniversitesi
Muş Alparslan Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ordu Üniversitesi
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Samsun Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Siirt Üniversitesi
Sinop Üniversitesi
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Süleyman Demirel Üniversitesi
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Uşak Üniversitesi
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi
Yozgat Bozok Üniversitesi
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Tablo-1**2.2.1. Anabilim Dalları**

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde şu ana bilim dalları bulunmaktadır: Yeni Türk Dili, Eski Türk Dili, Yeni Türk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı, Türk Halk Edebiyatı, Türk Halk Bilimi, Çağdaş Türk Lehçeleri/Türk Lehçeleri ve Edebiyatları.

2.2.2. Bölüm Dersleri

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü temel dersleri genel olarak bölümlerin ana bilim dalları ile aynı adı taşıyan şu derslerdir: Türkiye Türkçesi Grameri, Osmanlı Türkçesi Grameri, Eski Anadolu Türkçesi Grameri, Eski Türk Dili, Dilbilim, Türk Halk Edebiyatı, Türk Halk Bilimi, Eski Türk Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı ve Çağdaş Türk Lehçeleri.

Bu dersler temelde aynı içerikle farklı ders adlarıyla farklı dönemlerde programa konmaktadır. Mesela, Türkiye Türkçesi Gramer dersleri şu adlarla programda yer almaktadır: Türkiye Türkçesi Grameri I-II-III-IV, Türkiye Türkçesi I-II-III-IV, Türkiye Türkçesi Ses Bilgisi, Türkiye Türkçesi Şekil Bilgisi, Türkiye Türkçesi Yapı Bilgisi, Türkiye Türkçesi Kelime Bilgisi, Türkiye Türkçesi Cümle Bilgisi, Türkiye Türkçesi Söz Dizimi vb.

2.2.3. Ders Ağırlıkları

Bölümün dil ve edebiyat dersleri geleneksel yöntemlerle de olsa 8 dönemlik öğretim sürecinde birbirinden farklı içerik ve ders adlarıyla farklı dönemlerde okutulmaktadır. Temel dersler ve seçmeli derslerin ağırlıkları değişiklik göstermektedir. Bazı bölümlerde dil dersleri bazı bölümlerde edebiyat dersleri daha ağırlıklı olarak verilmektedir. Derslerin kredi ve ECTS sayıları her bölümde farklılık göstermektedir.

Bölümlerin dil ve edebiyat dersleri kendi içlerinde farklı ağırlıklara sahiptir. Edebiyat dersleri, Eski Edebiyat-Yeni Edebiyat-Halk Edebiyatı derslerinde; dil dersleri Çağdaş Türk Dili Grameri, Göktürkçe, Uygur Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Eski Anadolu Türkçesi, Harezmi Türkçesi, Çağatay Türkçesi, Karahanlı Türkçesi derslerinde farklı ağırlıklar üzerine kurulmuştur. Bununla birlikte Çağdaş Türk Lehçeleri derslerinin içerikleri dersi veren öğretim üyesinin tercihinin göre farklılık göstermektedir. Son zamanlarda Dilbilim dersleri bazı bölümlerin ders planında yerini almıştır.

2.2.4. Destekleyici/Seçmeli Dersler

Türk Dili ve Edebiyatı programlarında güncel ihtiyaca binaen temel derslere ek olarak farklı dersler de açılmaktadır. Bu derslerin açılma sebebi öğrencilerinin bilgi seviyesini yükseltmek ve çeşitlendirmek ayrıca çeşitli meslek alanlarına yönelme hazırlığına destek olmaktır. Bununla birlikte açılan bu derslerin bazıları bölüm öğretim üyelerinin çalışmalarının bir yansıması niteliğindedir. Ayrıca bazı bölümler yeni ders açılmayıp bu derslerin çerçevesini belirleyerek İnsan veya Toplum Bilimleri Seçmeli, Bölüm Dışından Bölümü Destekleyici Ders, Üniversite Seçmeli Ders adları altında başka bölümlerden ya da başka fakültelerden ders alınmasını sağlamaktadır. Çeşitliliği oldukça geniş bir yelpazeye oluşturan destekleyici derslerden TDE Bölümlerinde açılanlarından bazıları aşağıda tablo olarak verilmiştir. Ancak ders yelpazesi neredeyse bütün fakültelerin bölümlerini kapsayan ve büyük bir ortak/seçmeli ders havuzu oluşturan üniversitelerdeki dersler bu tabloda gösterilmemiştir.

ÜNİVERSİTELERİN TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMLERİNDE AÇILAN DESTEKLEYİCİ DERSLER	
Türk Dili Tarihi, Türkoloji çalışmaları	Edebiyat ve Bellek
Dil Edinimi	Farsça
Türk Dilinde Tabakalaşma	Arapça
Türk Düşünce Tarihi	Türk Spor ve Oyun Kültürü
Türk Kültür Tarihi	Halkbilimi Müzeciliği
Türk Dilinin Karşılaştırmalı Grameri	Türk Müziği Çalgıları
Anadolu ve Rumeli Ağızları	Postmodern Kurmaca
Günümüz Türk Edebiyatı	Edebiyat ve Sinema
Türk Dünyası Edebiyatları	Osmanlı'da Gündelik Hayat
Uygarlık Tarihi	Mitoloji
İngilizce	Kültür Bilimleri Felsefesi

Türk Tezkire Edebiyatı	Kültür Fragmanları
Tatar Türkçesi Grameri	Eko Eleştiri
Genel Dilbilim	Yorumbilim
Anlam Bilim	Akademik Türkçe
Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı	Yeni Türk Edebiyatında İstanbul
Bilgisayar Beceri ve Uygulamaları	Edebiyat ve İdeoloji
Edebiyat Sosyolojisi	Paleografya
Türkçenin Güncel Meseleleri	Dijital İletişim ve Yeni Medya
Konuşma ve Yazma Metodolojisi	Dijital Dil ve Edebiyat
Senaryo Yazma Teknikleri	Toplumsal Cinsiyet ve Edebiyat
Seyahat Edebiyatı	Türk Edebiyatında Fantastik ve Bilim Kurgu
Kültür Ekonomisi ve Yönetimi	Diksiyon
İş Hayatında Etkili İletişim ve Türkçe	Editörlük ve Redaksiyon
İnternet Yayıncılığı	Türkologlar
Yazınbilim	Mesleki Yabancı Dil
Ağız Bilimi	Türk İşaret Dili
Türk Yazı Teknikleri	Türk Ad Bilimi
Toplumsal Dilbilim	Türkolojide Yöntem Arayışları
Felsefeye Giriş	Edebiyat Kuramı ve Uygulamalı Eleştiri
Çocuk Edebiyatı	Fantastik Edebiyat
Üniversite Yaşamına Uyum	

Tablo-2

Türkiye’de Türk Dili ve Edebiyatı Programı bulunan üniversitelerin ders içerikleri karşılaştırıldığında temel derslerin, zorunlu ders olarak aynı içerikle farklı ders adları altında açıldığı görülmektedir. Örneğin I. Dönem Temel dersleri olan Türkiye Türkçesi Grameri ile Osmanlı Türkçesi Grameri dersleri şu adlar altında açılmıştır:

Ders Adlarında Görülen Çeşitlilik

ÜNİVERSİTE	TÜRKİYE TÜRKÇESİ GRAMERİ I	OSMANLI TÜRKÇESİ GRAMERİ I
Munzur Üniversitesi	Türkiye Türkçesi I	Osmanlı Türkçesi I
Ege Üniversitesi	Türkiye Türkçesi	Osmanlıca I
Ankara Üniversitesi	Türkiye Türkçesi Ses Bilgisi	Osmanlı Türkçesine Giriş
İstanbul Kültür Üniversitesi	Türk Dilbilgisi I	Osmanlı Türkçesine Giriş I
İstinye Üniversitesi	Türkiye Türkçesi I: Ses Bilgisi	Osmanlı Türkçesi I
Boğaziçi Üniversitesi	Türk Dili ve Grameri I	Osmanlı Türkçesi I
İstanbul Üniversitesi	Türkiye Türkçesi Grameri I	Osmanlı Türkçesine Giriş

Tablo-3

Aşağıda örnek oluşturması bakımından İstanbul Üniversitesi ile Boğaziçi Üniversitesi'nin 8 dönemlik ders programları karşılaştırılmıştır.

Lisans Akademik Program Örneği

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ⁵		BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ ⁶			
Dönem	Ders	Z S	Kredi Ects	Ders	Kredi Ects
I	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-	Z	2-2	Osmanlı Türkçesi I	4-6
	Eski Türk Edebiyatına Giriş	Z	2-3	Türk Dili ve Grameri I	3-5
	Güzel Sanatlar	S	1-1	Metin Analizine Giriş	3-5
	Halk Bilimi	Z	2-3	Dile ve Dilbilime Giriş	3-7
	Nazım Bilgisi	Z	2-3	Sosyal Bilimler Seçmelisi/leri İngilizce I	3-3
	Osmanlı Türkçesine Giriş I	Z	4-5		16-26
	Türkiye Türkçesi Grameri I	Z	2-3		
	Türkolojiye Giriş	Z	2-3		
	Yabancı Dil	Z	2-2		
	<i>Yabancı Öğrenciler İçin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I</i>	Z	2-2		
	Yeni Türk Edebiyatı Türleri (2 Grup)	Z	2-3		
	Yeni Türk Edebiyatına Giriş (2 Grup)	Z	2-3		
	II	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2-2	Osmanlı Türkçesi II
Edebî Sanatlar		Z	2-3	Türk Dili ve Grameri II	3-5
Güzel Sanatlar II		S	1-1	Türkçede Yazım Teknikleri	3-6
Metin Tahlili Yöntemleri		Z	2-3	Sosyal Bilimler Seçmelisi/leri İngilizce II	3-4
Osmanlı Türkçesine Giriş II		Z	4-5	Sosyal Bilimler Seçmelisi	3-5
Türk Dili Tarihi		Z	2-3		16-26
Türk Halk Edebiyatına Giriş		Z	2-3		
Türk Halk Edebiyatının Kaynakları		Z	2-3		
Türk Kavimleri		Z	2-3		
Türkiye Türkçesi Grameri II		Z	2-3		
Yabancı Dil II		Z	2-2		
<i>Yabancı Öğrenciler İçin İnkılap Tarihi II</i>		Z	2-2		

⁵ <https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=1149&yil=2016> , (erişim 21.011.2022)

⁶ <https://turkishliterature.boun.edu.tr/tr/content/akademik-program> , (erişim 21.06.2022)

III	Edebiyat Akımları	S	2-2	Araştırma Yöntemleri	3-4
	Eski Türkçe (Göktürkçe)	Z	2-4	Divan Edebiyatında Türler	3-6
	Hikaye Sanatı	S	2-2	Türk Edebiyatında Modernleşme-I	3-6
	Introduction To Linguistics	S	2-2	Türk Dilleri ve Lehçeleri I	3-5
	Kelime Türleri	S	2-2	Osmanlı Kültür Tarihi	3-5
	Mitoloji-Efsane	Z	2-4	Felsefe I	3-6
	Osmanlı Türkçesi Grameri	Z	4-6		18-32
	Türk Halk Edebiyatı Mensur Verimleri	S	2-2		
	Türk Tezkire Edebiyatı	S	2-2		
	Türkiye Türkçesi Söz Dizimi I	Z	2-4		
	XI.-XVI YY Türk Edebiyatı Tarihi	Z	2-4		
	Yeni Türk Edebiyatı	Z	2-4		
IV	Çocuk Edebiyatı	S	2-2	Divan Şiirinde Analiz Yöntemleri	3-6
	Divan Şiiri Metin Şerhi	S	2-2	Türk Edebiyatında Modernleşme II	3-5
	Edebiyat Toplulukları	S	2-2	Eski Anadolu Türkçesi	3-6
	Eski Uygur Türkçesi	Z	2-4	Felsefe II	3-5
	Osmanlı Türkçesi Grameri II	Z	4-6	Tamamlayıcı Seçmeli	3-5
	Paleografya II	S	2-2		18-32
	Türk Halk Edebiyatında Destan	Z	2-4		
	Türkiye Türkçesi Söz Dizimi II	Z	2-4		
	XV. YY Türk Edebiyatı Tarihi	Z	2-4		
	Yeni Türk Edebiyatı II	Z	2-4		
V	Çağatay Edebiyatı Metinleri I	S	2-2	Edebiyat Teorileri ve Pratik Eleştiri I	3-5
	Dede Korkut İncelemeleri	S	2-2	Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri	3-4
	Edebiyat ve Görsel Sanatlar	S	2-2	Türk Halk Edebiyatı I	3-4
	Erken Dönem Azerî Türkçesi	S	2-2	Divan Edebiyatı I	3-6
	Eski Anadolu Türkçesi Grameri	Z	2-4	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I	2-3
	Eski Türk Edebiyatında Nesir	S	2-2	Sosyal Bilimler Seçmelisi	3-5
	Karahanlı Türkçesi (2 G)	Z	4-6	Seçmeli Bilim Dersi	3-5
	Literary Theory And Practical Criticism	S	2-2		20-32
	Masal ve Halk Hikayesi	Z	2-4		
	Milli Edebiyat	Z	2-4		
	Modernizm ve Edebiyat	S	2-2		
	Osmanlı Türkçesi Metinleri I (2 G)	Z	2-4		
	Roman ve Siyaset	S	2-2		
	Söz Dizimi İncelemeleri	S	2-2		
	XVI. YY Türk Edebiyatı Tarihi	Z	2-4		

VI	Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı I	Z	2-4	Edebiyat Teorileri ve Pratik Eleştirii II	3-5
	Çağatay Türkçesi	Z	2-4	Türk Halk Edebiyatı II	3-5
	Çağdaş Azeri Türkçesi	S	2-2	Divan Edebiyatı II	3-6
	Edebiyat ve İdeoloji	S	2-2	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II	2-3
	Eski Anadolu Türkçesi Metinleri II	Z	2-3	Çağdaş Türkçenin Sözdizimi ve Anlam Yapısı	3-7
	Osmanlı Türkçesi Metinleri II	Z	2-3	Seçmeli Bilim Dersi	3-5
	Roman Çözümlenmeleri	S	2-2		20-32
	Roman Türleri ve Tarihi Roman	S	2-2		
	Seyirlik Halk Oyunları	Z	2-4		
	Tasavvufi Metinler Şerhi	Z	2-3		
	Türk Şerh Edebiyatı Tarihi	S	2-2		
	Türkmen Türkçesi	S	2-2		
	XVII-XVII. YY Türk Edebiyatı Tarihi	Z	2-4		
	Yeni Türk Edebiyatında Mektup ve Günlük	S	2-2		
VII	Anlatım Bilgileri I	Z	2-4	Eski Türk Edebiyatında Nesir I	3-5
	Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı II	Z	4-6	Modern Türk Edebiyatında Kısa Hikaye	3-5
	Dinî ve Tasavvufî Halk Edebiyatı	Z	2-5	Tanzimat Romanı	3-5
	Edebiyat ve Toplumsal Değişim	S	2-2	Sosyal Bilimler Seçmelisi	3-5
	Editörlük ve Yazarlık	S	2-2	Serbest Seçmeli	3-5
	Eski Türk Edebiyatında Edebiyat Çevreleri	S	2-2	Serbest Seçmeli	3-6
	Eski Türkçe Cümle Bilgisi	S	2-2		18-31
	Harizm Türkçesi	Z	2-4		
	İkinci Yeni Şiiri	S	2-2		
	İletişim Dil ve Kültür	S	2-2		
	Metin Şerhi (2 G)	Z	2-5		
	Şiir Estetiği	S	2-2		
	Topics in Turkic Linguistics	S	2-2		
	Türk Nesir Dili	S	2-2		
	Türkçede Sadeleşme Hareketleri	S	2-2		
	Yeni Türk Edebiyatında İstanbul	S	2-2		
	Yeni Türk Edebiyatında Şiir Anlayışları	S	2-2		
VIII	Anlatım Bilgileri II	Z	2-4	Modern Türk Edebiyatında Roman	3-6
	Aşık Edebiyatı	Z	2-4	Bölüm Seçmelisi	3-5
	Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı III	Z	2-4	Bölüm Seçmelisi	3-5

	Eski Türk Edebiyatında Eleştiri	S	2-2	Bölüm Seçmeli	3-5
	Halk Bilimi ve Küresel Kültür	Z	2-4	Serbest Seçmeli	3-5
	Kıpçak Türkçesi	Z	2-4	Serbest Seçmeli	3-5
	Metin Şerhi (II Grup)	Z	2-4		18-31
	Orta Türkçe Cümle Bilgisi	S	2-2		
	Postmodernizm ve Edebiyat	S	2-2		
	Senaryo Yazma Teknikleri	S	2-2		
	Yeni Türk Edebiyatında Mitoloji	S	2-2		
	Yeni Türk Edebiyatının Fikri Zemini	S	2-2		

Tablo-4

Yukarıdaki örnek tabloda görüldüğü gibi İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü programı geleneksel derslerle devam ederken Boğaziçi Üniversitesi özellikle seçimlik derslerinde Bölüm Seçmeli, Sosyal Bilimler Seçmeli, Serbest Seçmeli olmak üzere üç ayrı gruptan seçmeli ders imkânı sağlamıştır.

3. TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ YENİDEN TASARIMI ÖNERİLERİ

3.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırma, çeşitli üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerindeki öğretim üyelerine e-mail yoluyla soru yönlendirerek yapılmıştır. Muhataplara sınırları belirlenmiş çok sayıda soru sorarak cevaplandırmalarını istemek bir anlamda sınırlandırmak olacağından bu yol izlenmemiştir. Meslek hayatları boyunca kendilerinin tespit ettikleri ve tecrübelerine dayanan önerileri ifade etmeleri bakımından açıklamaya dayalı olarak aşağıdaki soru yöneltilmiştir. Sorunun iletildiği öğretim üyelerinden gelen öneriler sınıflandırılarak ana başlıklar altında listelenmiştir.

SORU:

Eğitim ve öğretim, yaşam koşullarının gerekliliklerine göre kendini güncellemesi gereken bir sistemdir. Günümüz yükseköğretiminin kurulduğu ilk yıllardan bu yana bazı derslerin eklenip çıkarılması dışında temel bir değişikliğe ayak uyduramadığı görülmektedir.

Avrupa'ya dünyaya uyum sağlamak adına Bologna Süreci ve Kredili Sistem gibi bazı yenilikler getirilmiştir. Bu yenilikler programların temel yapısında beklenen ortaklığı veya değişimleri tam olarak sağlayabilmiş değildir. Özellikle Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinin mevcut programlarının günümüz koşullarına göre yeniden tasarlanması bu bölümlerde okumak isteyen öğrenciler bakımından önem taşımaktadır.

Sayın Hocam, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Derslerine Tasarım Önerisi başlıklı bir çalışma hazırlığı içerisindeyim. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü yeniden tasarlamak üzere dersler, derslerin planlanması, ders içerikleri, baraj dersler, çevrimiçi ya da yüz yüze olarak başka üniversitelerden ya da bölümlerden alınması gereken dersler ve bunların yüzdeleri vb. konularda değerli görüşlerinizi paylaşabilirseniz sevinirim.

Araştırma sorusuna dönüt veren Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinin önerileri sınıflandırılarak ana başlıklar altında toplanmıştır:

3.2. Program Tasarımı İle İlgili Öneriler

3.2.1. ÖSYM Öğrenci Seçimi

3.2.1.1. Puan Türü: ÖSYM'nin Yükseköğretim Kurumları Sınavı kılavuzunda Türk Dili ve Edebiyatı Programlarını tercih edecek öğrenciler için puan türünü "sözel" yerine "eşit ağırlık" olarak düzenlemesi gerekir. Çünkü yalnızca fen ve matematik bilimleri değil sosyal bilimlerde de akıl yürütme, felsefe, mantık, muhakeme, karşılaştırma, sınıflandırma gibi düşünme yolları öğrencinin bilgiyi kullanması ve yükseltmesi bakımından önem taşımaktadır.

ÖSYM'nin 2022-Yükseköğretim Programları ve Kontenjan Kılavuzu⁷ incelenirse Psikoloji ve Sosyoloji bölümleri Eşit Ağırlık ile öğrencilerini seçmektedir. Buna göre, sosyal bilim alanları ile yakından ilişkili olan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü de öğrencilerini benzer şekilde EŞİT AĞIRLIK puan türü ile öğrencilerini seçmelidir.

Üniversitelerimizin Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında eğitim alacak öğrenciler bilimsel çalışma yöntemi olarak başta bütün bilimlerin temelini teşkil eden felsefe derslerini ve felsefeyi de oluşturan mantık ve matematik düşünce yöntemlerinden faydalanmak bu alanda donanım ve başarı sağlayacağından niteliği güçlendirecektir.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri böyle bir düzenleme ile daha başarılı bir eğitimi taşıyabilecek ve daha nitelikli bir donanımla mezun olacaktır. Böylece seçtikleri meslek alanlarında başarıları artarken mesleklerini de yücelteceklerdir.

Eğitim verme alanında ise kazanılmış olan bu bilimsel nitelikler, her yeni kuşak için, orta öğretimde öğretmenlerin öğrencilerine bilgiyi iletme yeterliliklerini sağlayacaktır. Böylece, nitelikli bir öğretmen olarak, çeşitli meslek alanlarına yönelecek öğrencilere temel hazırlık, bilgi ve donanımı kendi yüksek nitelikleri yoluyla kazandırmış olacaklarından her nesil diğerine göre daha güçlü bir öğretimden geçecek ve yüksek nitelikli bir toplum olma yönünde ilerleme sağlanacaktır.

3.2.1.2. Öğrenci Sayısı: Bölüme her yıl 35 ile 50 arası sayıda öğrenci almak yeterlidir. Bu sayının belirli bir kısmı Türk dünyasından gelecek öğrencilere bir kısmı da yabancı uyruklu öğrencilere ayrılabilir.

Öğrenci sayısını artırdığından ikinci öğretimler kapatılmalıdır. Gerekenden fazla öğrenci sayısı iş istihdamı bakımından olumsuzluk yaratmaktadır.

3.2.1.3. Türkçe Belgesi: Türkiye dışından alınacak öğrencilerin belirlenen bir düzeyde yeterliliğini sağladıklarına dair Türkçe Belgesi istenmelidir. Bu belge TÖMER, Yunus Emre Enstitüsü veya Türk Dünyası Araştırma Vakfı gibi Türkiye Türkçesi ile Eğitim veren merkezlerden alınabilir.

3.2.1.4. Hazırlık Sınıfı: Öğrencilerin bölüme geldiklerinde hazır bulunuşlukları bakımından eksikliklerini tamamlamak üzere verilmesi önerilen bu eğitim için farklı önerilerde bulunulmuştur:

1. Türk Dili ve Edebiyatı Programlarında ilk yıl İngilizce ve Osmanlı Türkçesi Hazırlık Sınıfı olarak okutulmalıdır. Hazırlık sınıfı tamamlandıktan sonra İngilizce dersleri bölümde ilk iki yıl genel İngilizce son iki yıl mesleki İngilizce dersi olarak verilmelidir. Osmanlı Türkçesi ise 1. ve 2. sınıfta devam etmeli, bu dersin kapsamı gramer, metin okuma ve yazı tipleri olmalıdır.

⁷<https://www.osym.gov.tr/TR,23885/2022-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>, (erişim 29.08.2022)

2. Türkçe hazırlık sınıfı okutulmalıdır. Türkçe okuyup, yazmayı düşüncelerini doğru ve güzel ifade edebilmeyi öğretecek dersler konmalıdır. Türkçeyi en iyi ve doğru şekilde kullanabilenler 1. sınıfa devam etmelidir. 2 saatlik özet Kompozisyon derslerinin geniş içeriği böylece tam anlamıyla verilebilir. Hazırlık sınıfında sınavların bir kısmı sözlü sınav olarak yapılmalıdır.

3. Hazırlık sınıfında Osmanlı Türkçesi Grameri okutulmalıdır. Bununla birlikte Türklerin tarih boyunca kullanmış olduğu diğer alfabeler de öğretilmelidir. Hazırlık sınıfında verilecek bu dersler, 4 yıllık eğitim süresince orijinal metne dayalı olarak yapılacak derslere zemin hazırlayacaktır.

4. Hazırlık sınıfında, bölümün Filoloji bölümü olmasından dolayı Türkoloji tarihinde etkin olan Arapça, Farsça, Rusça gibi yabancı diller etkin bir şekilde öğretilmeli.

Gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de “yaygın dil İngilizce” ile eğitim verme konusunda bazı toplum kesimlerinde eğilim görülmektedir. Bu sebeple bazı üniversiteler, bazı fakülteler ve bazı bölümler çeşitli oranlarda İngilizce eğitim vermektedir. Ülkemizde, Boğaziçi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde eğitim dili İngilizcedir.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde İngilizce hazırlık sınıfı okutulması bazı sebeplerle olumsuz karşılanmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de adıyla ün yapmış üniversiteler de dâhil olmak üzere genel olarak lisans eğitiminde hazırlık sınıfı yoktur. Bu eğitim şekli, ülkemizde İngilizce, Fransızca eğitimin temel olduğu üniversitelerde tercih edilmektedir.

Hazırlık sınıfı, maliyet bakımından bir yıl daha ödeme anlamına gelecektir. Ortaöğretimin hatta ilköğretimin ilk basamaklarından itibaren maalesef okuma-yazma-konuşma bakımından tam anlamıyla İngilizce öğrenemeyen bir öğrencinin bu dili bir yıl içinde tam anlamıyla öğrenmesini beklemek yerinde olmaz. Ayrıca bu eğitimden sonra 4 yıl boyunca devam eden Türkçe eğitim için böyle bir hazırlık sınıfına gerek duyulmamaktadır. Bununla birlikte hazırlık sınıfında başarısız olma durumunda bir yıl daha tekrar etmek ya da kaydının silinmesi gibi sonuçları da göz önünde bulundurmak gerekir. Bununla birlikte, öğrenci, hazırlık sınıfı okumayan akranlarına göre bir yıl daha geç mezun olacağından hayata akranlarından daha geç atılacaktır.

3.2.2. İstihdam İle İlgili Öneriler

3.2.2.1. Kontenjan

Türkiye’deki hemen her bölümün genel sorunu gereğinden fazla kontenjanla doldurulan sınıflardır. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri de ikinci öğretimleriyle birlikte gittikçe artan bir kontenjana sahiptir. Ayrıca Türkçe Öğretmenliği Bölümleri de eklenince nicel olarak görülen artış nitelik konusunda eksilmeye sebep olmaktadır. Özellikle KPSS’de Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunları Türkçe Öğretimi Bölümü mezunları öğretmenlik atamaları için yarışmak zorunda kalmaktadır. Bu sebeple Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinden mezun çok az öğrenci MEB tarafından atanarak iş bulabilmektedir. Atanamayan mezunların bir kısmı daha az maaşla çalışmak zorunda kalarak özel okullar vb. kurumlarda çalışmaktadır.

Sonuç olarak, fazla kontenjan dolayısıyla, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunlarının çok küçük bir bölümünün akademisyen, bir bölümünün MEB tarafından atanmış öğretmen, bir bölümünün de özel sektörde çalışmasına rağmen büyük bir bölümü işsizdir.

3.2.2.2. Formasyon Belgesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri mezuniyet sonrası çoğunlukla öğretmen olarak atanabilmek amacıyla bu bölümü seçmektedir. Bölüm mezunları Milli Eğitim Bakanlığı orta

öğretiminde devlet ve özel okullarında Türkçe ve Edebiyat derslerini vermeyi amaçlayarak eğitimlerini tamamlamaktadır. Yeni açılan üniversiteler de dâhil olmak üzere neredeyse Türkiye'deki her üniversitede ikinci öğretimi de bulunan bu bölüm istihdam için gerekenin üstünde mezun vermektedir. Eğitim Fakültelerinden verilen Formasyon dersleri doğrudan verilemediğinden öğrenciler ücretli tezsiz yüksek lisans programlarına yönelmiştir. Bu durum, öğretmenlik yapmak isteyen öğrenciler için ekonomik bakımdan yük getirmekle birlikte zaman bakımından iş ortamına geçmede gecikmeye sebep olmaktadır. Bu yüzden öğrenci istihdam bakımından akranlarından geride kalacaktır. Bu sebeple öğretmenlik mesleğine atanmak isteyen öğrenciler için aşağıdaki iki madde önerilebilir:

-Eğitim formasyon dersleri daha önce de olduğu gibi isteğe bağlı olarak, lisans eğitimi süresince Eğitim Fakültelerinden alınabilmelidir.

-Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri eğitim formasyon dersleri almak yerine başarı düzeyine bakılarak Eğitim Fakültelerinin Türkçe Eğitimi Bölümü'nde yan dal ya da çift ana dal yapma imkanına sahip olabilirler. Böylece formasyon yerine bu dersleri doğrudan almış olarak öğretmen adayı olabilirler.

3.2.2.3. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü-Türkçe Öğretmenliği İkilemi

Bilindiği üzere, günümüzde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunları Pedagojik Formasyon, Türkçe Öğretmenliği Bölümleri ise sınırlı bir seviyede dil ve edebiyat eğitimi almaktadır. Bu iki bölümün ortak ve zenginleştirilmiş bir programla bir araya getirilmesi nitelikli mezunların iş hayatında yer almasını sağlayacak ve bu süreç içerisinde niteliği artacaktır.

Bu iki bölüm "Türkçe ve Edebiyat Öğretmenliği" adı altında birleştirilerek tek program haline getirilmeli, bu bölümde hem Eğitim Bilimleri hem de Filoloji eğitimi birlikte verilmelidir. Böylece iki bölüm arasındaki çift başlık sona erebilir. Bu yeni bölümün kontenjanı en az 10 yıllık bir plan dâhilinde sınırlı tutulmalı, böylece bu bölümden mezun olan öğrencinin hem öğretmenlik yapabilme hem de bir dil veya edebiyat araştırmacısı olabilme yeteneklerine sahip olması sağlanmalıdır.

3.2.3. Öğrenci Değişim Programı İle İlgili Öneriler

3.2.3.1. Erasmus/Erasmus+ (Plus) Öğrenci Değişim Programı

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin Erasmus/Erasmus+ öğrenci değişim programları ile Avrupa'nın çeşitli üniversitelerinde eğitim almaları oldukça önemlidir. Her ne kadar günümüzde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri bu programdan yararlı olsa da Avrupa üniversitelerindeki Türkoloji bölümleri sınırlı ya da anlaşma kapsamındaki üniversiteler ile iş birliği anlaşmaları yeterli sayıda bulunmamaktadır. Bu nedenle daha fazla öğrencinin daha fazla Avrupa üniversitesinde Erasmus öğrenci değişim programından yararlanması için protokol anlaşmalarına ağırlık verilmelidir.

3.2.3.2. Türk Dünyası Öğrenci Değişim Programı

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri için Türkiye ile diğer Türk devletleri arasında özel anlaşmalar yaparak Erasmus kapsamında öğrenci değişim programları için ikili protokol anlaşmaları yapılmalıdır. Böylece birbirinden dil ve kültür bakımından uzak görünen Türk kültürünü, lehçeler üzerinden öğrencinin tanımasını aynı zamanda bu bilginin yaygınlık kazanmasını sağlamak mümkün olacaktır.

3.2.4. Öğrenci Stajı İle İlgili Öneriler

Staj ya da uygulama dersleri alınmalıdır. Bu dersler 2. sınıftan itibaren alınabilir. Ara Tatil ya da Yaz Tatili döneminde uygulanması öğrencinin tatilde dersten kopmamasını sağlar. Değerlendirme için öğrenci tarafından staj sonucu bir dönem sonu raporu ile teslim edilmeli final notu olarak notlandırılmalıdır. Staj ya da uygulama dersinin içeriği veya kapsamı şu şekilde düzenlenebilir:

1. Kütüphane çalışması: Bir yazma eser bulup inceleyerek özelliklerini hakkında bilgi vermek veya bir kütüphanede bulunan belli konudaki yazmaları özellikleri ile listeleyerek bilgi vermek vb.
2. Yurt dışı seyahati yapan öğrencilerden buldukları bölgedeki Türklerin o coğrafya nereden ve nasıl geldikleri hakkında araştırma yapmak; konuştukları Türkçe ile ilgili olarak sosyo-kültürel ve sosyo-lingüistik derinlik sağlayabilecek araştırmalar yapmak vb.
3. Derleme çalışmaları yapmak. (Bulduğu yörenin ağız veya folklor malzemesini tespit etmek vb.)
4. Türk Dünyası ülkelerinde bulunanlar için buldukları bölgenin lehçesi ile ilgili ağız ya da folklorik çalışmalar yapmak vb.
5. Öğrencilerin not ortalamalarındaki başarılarına ve yabancılara Türkçe öğretme alanında ilerleme isteklerine göre Yunus Emre Enstitülerinde staj olanakları artırılabilir. Tamamlanan stajın seçmeli bir bölüm dersine denkliği sağlanabilir.

3.2.5. Disiplinlerarası Öğretim İle İlgili Öneriler

Bilimsel disiplinler geçmişten bugüne insanın öğrenme alanına giren bilgilerle Formal ve İnfomal Bilimler (Doğal Bilimler- Kültür Bilimleri) olarak iki temel disiplinden oluşmuştur. Her disiplin kendine özgü bir çalışma alanına sahip olmakla birlikte diğer disiplinlerle ilişkilidir.

Sosyal Bilimler alanı birbirini tamamlayan pek çok bilim alanı ile bütündür. Bu bakımdan Türk Dili ve Edebiyatı alanı mantık, felsefe, psikoloji, sosyoloji, coğrafya, tarih, paleografi, kronoloji, sanat tarihi, arkeoloji, nümizmatik, antropoloji, etnoloji, jeneoloji, müzikoloji, iletişim bilimleri ve eğitim bilimleri ile yakından ilgili olduğu gibi, matematik, mantık, tıp (anatomi), astronomi, siyasal bilgiler, hukuk, uluslararası ilişkiler gibi alanlarla da ilişkilidir.

İnsanla var olan dil ve onun hem ürünü hem var edicisi olan edebiyat doğal olarak diğer disiplinlerle doğrudan ilişkilidir. Bu bakımdan tek merkezli bilgi yerine ilgi ve ihtiyaca binaen Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü programlarında da farklı disiplinlerden dersler alınmalıdır. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü programlarına ilişkili farklı disiplinlerden dersler eklenmelidir. Böylece mesela Türkiye Türkçesi Grameri dersinin ses bilgisi konusunda şu ilişkiler kurulabilir:

Beyin-dil ilişkisi (Tıp/anatomi)

Beyin-ses ilişkisi (Tıp/Fizik)

Dil-konuşma ilişkisi (Anatomi/Fizik/Psikoloji)

Dil-düşünme ilişkisi (Felsefe/Mantık)

Dil- edim ilişkisi (Tıp/Felsefe/Mantık)

Dil- öğrenme ilişkisi (Eğitim/Filoloji)

Dil-kültür ilişkisi (Tarih/Coğrafya/Filoloji/Antropoloji)

Dil-iletişim ilişkisi (Sosyoloji/Psikoloji/İletişim Bilimleri)

Dil-köken ilişkisi (Arkeoloji/ Paleografi/Nümizmatik)

Disiplinlerarası dersler Türk Dili ve Edebiyatı programlarına birkaç şekilde eklenebilir:

1. Bu dersler bölüm derslerine eklenebilir. Bölümün programına ek olarak farklı disiplinlerin öğretim üyeleri tarafından verilecek dersler programa eklenebilir. Bu durumda iki olumsuzluk ortaya çıkabilir. İlki olması gereken çeşitlilikte ders açma imkânı sınırlıdır. İkincisi ise başka disiplinlerden gelecek öğretim üyelerinin programına göre program yapılacağından bölüm ders programı hazırlamada bazı aksaklıklar ortaya çıkabilir.

2. Bu dersler fakülte havuzundan alınabilir. Fakültede bulunan bölümlerin ortak olarak kullanabileceği bir seçmeli ders havuzu oluşturulabilir. Her bölüm öğrencisi belirli bir oranda bu derslerden faydalanabilir. Böylece uzun yıllardır genellikle 2 kredilik Beden Eğitimi, Müzik, Bahçe Bakımı vb. işlevsel olmayan ve içeriği tam olarak doldurulamayan bazı fakülte derslerinin yanında ilgiye yönelik çeşitte Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji, Tarih, Yabancı Dil, Sanat Tarihi vb. dersler açılabilir. Spor ve Müzik dersleri de bu alanda başarıları bulunan ve profesyonel olarak bu alanlarla ilgilenen öğrenciler için üniversitenin adını duyurmada yer aldıklarından konser, müsabaka ve yarışmalara katılma gibi koşulları yerine getirmek kaydıyla notlandırma dersleri olarak kullanılabilir. Bu programda ortaya çıkabilecek olumsuzluk bazı derslere yığılmaların ortaya çıkması olabilir. Bu sorun ders kotaları koyularak ya da derse şube açılarak aşılabilir.

3. Bu dersler üniversitenin her fakülteden alınabilecek dersleri kendi havuzunda toplaması ile oluşturulabilir. Öğrenci kendisini hangi alana yakın hissediyorsa ya da hangi alandan ders almak istiyorsa o alandan ders alabilmelidir. Böylece orta öğretimdeki gibi belirli bir programın dayatılması yerine öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre ders alabilmelerine olanak sağlanabilir. Bu uygulamanın olumlu yanlarından biri de başka programda okumak isterken Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazanarak kayıt olmuş öğrenciye bu bölüme aidiyet duygusu kazandırmak olabilir. Öğrenci ilgi alanındaki dersleri de alabileceğinden ilerideki hedefi için olumlu bir zemin oluşturabilir.

4. Bu dersler, yurt dışındaki bazı üniversitelerden alınabilir. YÖK ya da üniversite tarafından Kredili Sistem kapsamında karşılıklı olarak belirlenebilecek üniversitelerden önceden belirlenmiş dersler seçilebilir. Erasmus Öğrenci Değişim Programı az sayıda öğrenciye ulaşabilmektedir. Bununla birlikte fiziksel engel ya da ekonomik engel dolayısıyla yurt dışındaki üniversitelerden eğitim almak istediği halde çoğu öğrenci bunu gerçekleştirememektedir. Çevrimiçi olarak başka ülkelerdeki üniversitelerden ders alma imkânı sağlanabilirse, öğrenciler için istedikleri bu deneyimi gerçekleştirme ihtimali ortaya çıkmış olur. Disiplinlerarası ders konusunda imkân dışı görünen uygulama bu olabilir. Bununla birlikte en az bir dersin yurt dışından alınmış olması bile öğrencinin bölüm içindeki motivasyonunu güçlendirecektir.

Yukarıda dört maddeden oluşan disiplinlerarası ders önerisi, birden fazla bölüme ders vermek dolayısıyla öğretim üyelerinin ders programını yoğunlaştırabilir. Bu durum öğretim üyesinin yaşam kalitesini ve bilimsel çalışmalarını olumsuz etkileyebilir. Bu sebeple, bu dersler üniversitenin belirleyeceği bir oranla yüz yüze alınabileceği gibi çevrimiçi olarak alınması mümkün hâle getirilebilir. Özellikle yurt dışı üniversitelerinden alınabilecek dersler için çevrimiçi ders zorunludur. Covid-19 salgını dolayısıyla hızla oluşturulan, iyi donanım ve alt yapıya sahip çevrimiçi eğitim sistemleri, yalnız ülkemizde değil dünya çapında da bu uygulamanın yapılabilmesine yeterli zemini oluşturmaktadır.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisi kendi bölümünde açılmayan bir derse fakülte ya da üniversite havuzundan alabileceği gibi yurt dışındaki bir üniversitenin Türkoloji bölümlerinin

birinden de alabilmelidir. Başka bir bölüm, fakülte veya üniversiteden ders alması öğrenciye farklı bir bölüm ve akademisyen atmosferinde bulunacağından farklı bakış açıları kazandırabilir.

3.3. Ders Tasarımı

3.1. Ders Planı

3.1.1. Anabilim Dalları: Anabilim dalları dil ve edebiyat olmak üzere ikiye indirgenmelidir. İlk iki sınıfta gerekli temel dersler verilmeli, son iki sınıfta öğrenciler kendi ilgi alanlarına göre ders seçmelidirler. Dil alanına ilgi duyanların dil derslerini, edebiyat alanına ilgi duyanların edebiyat derslerini alabilmeleri yönünde program yeniden tasarlanmalıdır. Bununla birlikte 2. sınıftan itibaren öğrenciler belirenmiş bir yüzdeye göre ilgileri yönünde başka bölümlerden istedikleri dersleri alma imkânına sahip olmalıdır.

3.1.2 Ön Koşullu Ders:Bazı üniversitelerde daha önce uygulanan 1-3 barajı kredili sistemden dolayı uygulamadan kalkmıştır. Bu durumda 'ön-koşul', öğrencilerin temel ve zorunlu derslerini geçemediği takdirde dersin diğer dönemlerini almasına engel olacaktır. Mesela, ilk dönem Osmanlı Türkçesi dersini geçemeyen öğrenci bu dersin diğer dönemlerini, bu dersi geçmeden alamayacaktır.

3.1.3. Baraj Ders: Her anabilim dalı için eşit sayıda ve olabildiğince sınırlı sayıda ders, baraj ders olarak seçilmelidir. Örneğin Osmanlı Türkçesi bu derslerden ilki olmalıdır.

3.1.4. Zorunlu-Seçmeli Ders: Her anabilim dalının zorunlu ve seçmeli ders ağırlıklarında eşitlik gözetilmelidir.

Hâlihazırda TDE Bölümlerinin müfredatının aynı olması bile sorunlu bir durumdur. Bununla birlikte her bölümün verebileceği zorunlu dersler ortak olmakla birlikte, seçmeli dersler çeşitlilik göstermelidir. Öğretim üyelerinin kendi özel çalışma alanları ile ilgili seçmeli ders açtıklarında derslerin çeşitliliği de artmış olur. Bazı bölümler Dil Bilimi, bazı bölümler Dil Felsefesi, bazı bölümler Psikanaliz ağırlıklı edebiyat, fantastik edebiyat, vb. alanlarda öne çıkmaktadır. Böylece, üniversiteye giriş sürecinde bilinçli öğrenci, ilgisine göre istediği eğitimin ağırlıklı olduğu bölümü tercih edebilmelidir. Üniversite öğrencilerinin tercih esasları da buna dayalı olmalıdır.

3.1.5. Yaz Okulu: Bölümlerde bütünlüme sınavı varsa Yaz Okulu açılmamalıdır. Kredili sistem gereği Yaz Okulu açma kararı öğretim üyesine bırakılmıştır. Bununla birlikte bölümler Yaz Okulu açıp açmama konusunda ortak bir karara varabilirler.

3.2. Ders Saatleri: Lisans döneminde derslerin verimliliği bakımından dersler blok ders olarak işlenmelidir. Böylece konu bütünlüğü bozulmaz. 45 dakikada bir ara verildiğinde öğrenciler konudan kopabilir, ders arasından sonra öğrencinin derse girme isteği kalmayabilir. Verilen 15 dakikalık arada öğrencinin ihtiyaçlarına hizmet eden tuvalet ya da kantinin kalabalık ya da uzak olması durumunda öğrencinin derse yetişme ihtimali ve isteği azalabilir. Ayrıca blok ders yapıldığında dersin hocası genellikle tam 90 dakika ders yapmak yerine dikkatin azalmasından dolayı, dersi 80 vb daha az sürede tamamlamak zorunda kalmaktadır.

Bununla birlikte bazı öğretim üyeleri öğrenci dikkatinin daha uyanık olmasının dersi ara vererek yapılmasına bağlamaktadır.

3.3. Ders İşleme Yöntemi

3.3.1. Ders Verme Yöntemleri: Dersler yüz yüze yapılmalıdır. Çevrimiçi dersler ancak lisansüstü düzeyde verimli olabilmektedir. Lisans düzeyinde tam anlamıyla yeterli olabilmesi için fiziksel alt yapıdan kitap düzenlenmesine kadar uzaktan veya çevrimiçi eğitime uygun bir şekilde

düzenlenmesi gerekmektedir. Bu şartlarda özellikle teorik dersler için çevrimiçi dersler yapılabilir. Bununla birlikte gençlerin medya kullanımına hâkimiyetleri dolayısıyla podcast gibi yöntemlerle ders içerikleri hazırlanabilir ve yaygınlaşan bu yöntemle ders içeriği hazırlanabilir.

3.3.2. Disiplinlerarası Dersler: Başka bölümlerden alınacak zorunlu ve seçmeli derslerin oranı bölüm derslerinin oranı %30'u geçmemelidir.

3.3.3. Metin Kullanımı: Dersler metin üzerinden yürütülmelidir. Her ne öğretilecekse metin üzerinden anlatılmalıdır. Mesela, konu "aşk" ise art zamanlı ve eş zamanlı olarak metinlerden hareketle bu konu işlenmelidir. Bununla birlikte bu konu ile ilgili olarak hangi aşk sorusu üzerinde durulmalıdır: Aşk, psikolojik ve felsefi olarak irdelenmeli yanı sıra aşkın çeşitleri hakkında bilgi verilmelidir: Yaratan aşkı, biat ehlinin aşkı, doğa, güzellikler, çevre, hayvan sevgisi, vatan sevgisi, millet sevgisi... Derslerin işlenişinde bakış açısı geniş tutulmalı, geçmişten bugüne, genelden özele bir yöntemle iletilmelidir. Bu şekilde tümdengelim yöntemi ile gerçekleştirilen derste öğrenci bütünü içinde parçayı görmüş olacaktır.

3.3.4. Temel hazırlık Dersleri: MEB tarafından öğrencilere temel hazırlık dersi olarak hızlı okuma ve bilgi teknolojisi kullanımı dersleri yeterli olarak verilemediğinden öğrencilerin bu kazanımları üniversiteye geldikten sonra elde etmeleri gerekmektedir. Bu nedenle bu iki pratiğin yönelik dersler programa konabilir.

3.4. Dersler ve İçerikleri

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinin dersleri ve içerikleri geleneksel şekilde planlanmıştır. İstisna olan birkaç bölüm dışında aşağı yukarı benzer ders adları ve içerikleri ile kuruldukları zamanlardan itibaren öğretime devam etmektedirler.

Bu bölümlerin kuruldukları zamandan bu güne dil ve edebiyatın seyri değişim göstermiştir. Günümüz öğrencilerinin bölümdeki ihtiyaç ve eğilimleri ilk öğrencilere göre farklılık göstermektedir. Bölüme kayıt olan öğrencinin hazır bulunuşluk bakımından gereken temel bilgiye sahip olduğu varsayılmaktadır. Ancak öğrenciler bilgi ve donanım bakımından eksik geldiklerinden bunları tamamlamaları ya dersler açılarak ya da kendilerinin özel gayretlerine bırakılarak tamamlanması sağlanmaktadır. Özellikle hızlı okuma teknikleri, bilgisayar teknolojisinin kullanımı, doğru ve güzel konuşma gibi beceriler önceden kazanılırsa daha nitelikli bir eğitim süreci oluşur. Bu sebeple lisans öncesinde ihtiyaç duyulacak becerilerin ortaokul ve lise döneminde tamamlanmış olması başarının artmasında etkili olacaktır. Bu beceriler kazanılmamışsa ders olarak konulmalı ve öğrencilerin bu alandaki becerileri artırılmalıdır.

3.4.1. Seçmeli Dersler

Klasik Edebiyat, Modern Edebiyat ve Halk Edebiyatı ve Türk Dili Grameri derslerini geniş bir perspektiften anlayabilmek amacıyla alan içi seçmeli dersler programda yer almaktadır. Bunun yanı sıra örneğin, Genel Dünya Tarihi, Medeniyet Tarihi, Dinler Tarihi, Kültür Tarihi, Dilbilim, Yapay Zekâ ve Türkçe, Bilgisayar ve Türkoloji, Senaryo Yazarlığı, Türk Edebiyatı ve Sinema İlişkisi vb. alan dışı seçmeli dersler ideal bir programı oluşturabilir.

3.4.2. Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersi

Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde maalesef bilimsel araştırma yöntemleri dersleri bulunmamaktadır veya yetersiz seviyede verilmektedir. Bu bölümden mezun olan öğrenciler, bir araştırma sorusu sorabilmeli, bu araştırma sorusuna uygun araştırma yöntemi ve deseni oluşturabilmeli, nitel ve nicel araştırma yöntemlerine uygun olan veri toplama ve veri analizi

türlerini bilmelidir. Bölümlerde öğrenciler sadece sınav odaklı değil, bir araştırma problemini çözmeye yönelik bilimsel bir dergide yayımlanabilecek seviyede makale ödevleri verilerek öğrenci farklı bir şekilde değerlendirilmelidir. Bu şekilde verilecek bir Akademik Yazma dersi öğrencinin yazma konusundaki becerisini ve güvenini artıracaktır.

3.4.2.1. Yabancılara Türkçe Öğretimi Dersi

Türkiye'ye eğitim almak üzere yurt dışından gelen öğrenciler için açılan Türkçe öğretim merkezleri yeni sayılan bir istihdam alanıdır. Bu merkezlerde çalışanlar, Eğitim Fakültelerinde bu alanda lisansüstü çalışma yapan ya da tamamlayan eğitimcilerdir. Eğitimcilerin bir kısmı ise bu alanın henüz yeni olmasından dolayı bu merkezlerden aldıkları sertifika ile çalışmakta ya da Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinden destek alınmaktadır.

Bu alanda lisansüstü eğitim alan öğrenci sayısının artmasıyla, zamanla sertifika almak belki de eğitim vermede yeterli koşul olmaktan çıkacaktır. Bu durumda lisans döneminde alınan bu dersler sayesinde isteyen öğrencilerin bu alanda ilerlemelerine imkân sağlanabilir.

Yabancılara Türkçe öğretme, yeni bir istihdam alanı olması bakımından, Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm derslerine bu alanda ilerlemek isteyen öğrenciler için programa yeni seçmeli dersler eklenebilir. Bununla birlikte öğrencilerin başka fakültelerden bu dersleri belirli bir oran ve içeriğe göre seçmeli ders olarak almalarına olanak sağlanabilir. Böylece Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri, kendi yetkin alanlarının yanında böyle önemli bir konuda lisansüstü eğitimden önce aldıkları derslerle çalışma alanlarında daha birikimli ve hazırlıklı bir süreci tamamlamış olurlar. Ayrıca bu derslerin uygulama kısımları Yunus Emre Enstitüsü'nde yapılacak bir stajla bir seçmeli derse denklik sağlayarak gerçekleştirilebilir.

3.4.3. Kompozisyon Dersi

Kompozisyon dersleri kapsamlı ve ağırlıklı bir şekilde okutulmalıdır. Öğrencinin anlama ve anlatma yeteneğinin kurallara uygun olarak kullanabilme yeteneği güçlendirilmelidir.

3.4.5 Yeni Türk Edebiyatı Dersi

-Çoğunlukla 1. sınıf öğrencilerinin bir kısmı, bölüme gelmelerinde modern edebiyat metinleri üzerinde çalışıp yazar, şair olma niyetinde olduklarını ancak daha ilk derslerde eski metinlerin içinde boğulduklarını ifade etmektedirler. Bu sebeple güncel edebiyat atmosferini yansıtan derslerin sayısı artırılmalıdır.

-Güncel edebiyat atmosferini yansıtan derslerin sayısı artırılmalıdır. Edebî dönemlerle birlikte dünya edebiyatında güncel edebiyat akımları, mitoloji vb. seçmeli dersler verilebilir. Bu dersler özellikle 2. sınıftan itibaren seçmeli ders olarak ilgi alanları olan öğrenciler için geliştirici ve destekleyici olabilir. Mesela, Çağdaş Türk Romanı, Çağdaş Türk Şiiri, Fantastik Edebiyat, Mitoloji, Yaratıcı Okurluk, Okuma Biçimleri vb. dersler eklenebilir.

-Arap harfli metinleri okuma konusunda 1. sınıf öğrencilerinin yetersiz olmalarından dolayı özellikle Tanzimat Dönemi şiirini oluşturan terminolojiye vakıf olamamaktadırlar. Dönemin siyasi, tarihi, kültürel meselelerine uzak olmaları işlenen metinleri anlamalarını zorlaştırmaktadır. Bu sebeple öğrenciler derse motivasyonlarını kaybetmektedirler. 2. sınıfta Servet-i Fünun dönemindeki, özellikle şiir alanında, anlaşılması güç metinlerle karşılaşmak benzer şekilde motivasyon kaybı yaratmaktadır.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde edebî dönemler Tanzimat Dönemi-II. Abdülhamid Dönemi-II. Meşrutiyet Dönemi-Cumhuriyet Dönemi şeklinde gelenekleşmiş sıra okutulmaktadır.

Yukarıda sayılan sebeplerden dolayı bu dönemlerin ders içeriği olarak süregelen takvimin tam tersi şeklinde düzenlenmesi öğrencilerin bu derslere uyumunu kolaylaştıracaktır. Özellikle 1. sınıfta Çağdaş Türk Edebiyatı da bu takvime eklenirse bilgi bütünlüğü oluşturacak ve öğrencilerin bölüme aidiyetlerini pekiştirecektir.

3.4.6. Klasik Edebiyat Dersi

Filoloji bölümü olmasından dolayı Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde Türkoloji tarihinde etkin olan Arapça, Farsça gibi yabancı diller etkin bir şekilde öğretilmelidir.

3.4.7. Türkoloji Bilgisi Dersi

Türkolojiye giriş, Türk kavimleri, Türk Dili tarihi, Türk Dili lehçeleri gibi içeriklerle verilebilecek temel bilgi, terim ve sınıflandırmaları içeren bu ders öğrencilere bir perspektif kazandıracaktır.

3.4.8. Dil Politikaları Dersi

Dil politikalarıyla ilgili bir ders mutlaka olmalıdır. Bu dersin içeriği Türk lehçeleri ve Türkiye Türkçesi temelinde teorik bilgi ile birlikte geçmişten günümüze uygulanan dil, alfabe, eğitim dili ve kültür politikaları zemininde olmalıdır.

3.4.9. Çağdaş Türk Lehçeleri Dersi

Çağdaş Türk Lehçeleri derslerini vermek üzere Türk Dünyasından öğretim elemanları görevlendirilmelidir. Öğrenci en az iki lehçe öğrenmelidir.

3.5. Ölçme

Her disiplinin kendine has bir sınav sistemi vardır. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri farklı alfabelerde metin okuma ve metinden hareketle düşüncesini iletmeye dayalı bir bölümdür. Bu sebeple sınavların yüz yüze ve klasik sınav şeklinde yapılması gerekir. Sınavlarda, metne dayalı bir ders ise metinden hareketle soru hazırlanmalıdır. Teorik dersler için test yapmak bu bölüm için uygun bir yöntem değildir. Bununla birlikte uygun olan dersler için sözlü sınavlar da yapılabilir.

3.6. Öğretim Üyesi

Bölümlerin öğretim üyesi sayısının anabilim dalları bakımından dağılımları eşit olmalıdır. Bununla birlikte Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerindeki öğretim üyelerinin anabilim dallarına dağılımı bakımından dengeli bir görüntü yoktur. Bazı bölümlerde bir anabilim dalı oluşturacak kadar öğretim üyesi bölümün bütün derslerini üstlenebiliyor. Bu durum öğretim üyelerinin kendi alanlarındaki akademik verimliliği düşürmektedir. Bu nedenle bir öğretim üyesinin günlük ders saati 6 saati aşmamalıdır.

SONUÇ

Platon'dan günümüze yükseköğretim, bilim temelli devlet yapısının gelişme düzeyi göstergesi olmuştur. Akademia, manastır ve medrese sistemlerinden üniversiteye bilginin hâkimi olma sürecinde alınan yol bugünkü üniversite yapısını oluşturmuştur. Fakülteler ve bölümlerden oluşan bu kurum başından beri bağımsız olma isteğiyle hareket etmiş ancak yine de tam olarak bağımsız bir yapı hâlini alamamıştır. Bu durumun sebebi, üniversite kurumlarının bilim eğitimi verme konusunda mükemmele ulaşma arayışıdır. Eskiden beri üniversiteler kendi kültür yapısını koruyarak eksik buldukları yerleri düzenlemek üzere yeni öğretim yöntemleri geliştirme çabası içinde olmuşlardır. Bu çaba, üniversiteyi sürekli olarak yeniden şekillenen kurum haline getirmiştir.

Bu süreçte amaç, bilim ve öğretim olmaktan çıkıp sürekli bir yenilenme çabasına evrilmiş görünmektedir.

Üniversitenin genel yapısı bağlı bulunduğu kültür ve bilgi temelinde bilim ve öğretim çalışmalarını yürütmek üzerine kuruludur. Günümüzde bilgi teknolojilerinin hızla gelişmesi, bilginin iletilmesi ve yaygınlaşması konusunda geniş olanaklar sağlamıştır. Çağın gelişmelerine ayak uydurarak yeni bilgi teknolojilerine göre geliştirilecek yöntemler bilim ve öğretimde olduğu gibi istihdamda da yeterliliği sağlayacaktır.

Bilgi teknolojileri sayesinde örgün eğitimin yanı sıra uzaktan eğitimin sınırları genişlemiş ve böylece mekândan ve zamandan bağımsız bir öğretimin daha çok sayıda öğrenciye ulaşması mümkün olmuştur. Bu durum lisans programlarının uzaktan veya hibrit olarak yapılmasına olanak sağlamıştır. Bu durum disiplinlerarası eğitim için derslerin çeşitliliğini artırmak üzere iyi bir zemin oluşturmuştur.

Üniversitelerin değişen koşullara uyum sağlaması en küçük birim olan bölümlerin kendilerini yenilemeleri ile mümkün olabilir. Bu bölümler arasında Türkolojinin temelini teşkil eden Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinin programlarını ihtiyaçları doğrultusunda yeniden tasarlaması gerekli görülebilir.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinin önerilerine göre yapılan bu araştırma göstermektedir ki, program ve ders kapsamında yeni bir tasarım yapılabilir.

Öncelikle, ÖSYM’de programın puan türü Eşit Ağırlık olarak güncellenebilir. Bölüme, Arapça, Farsça, Rusça vb. dillerden oluşan bir hazırlık sınıfı koyabilir. Bölüm, bir filoloji bölümü olarak tanımlanmak koşuluyla formasyon derslerinin lisans eğitimi sürecinde isteğe bağlı alınmasına olanak sağlanabilir. Öğrenciler, Erasmus ve staj imkânlarından faydalanmaları için daha çok özendirilebilir. Farklı alanlarda çalışmak isteyen öğrenciler için disiplinlerarası ve seçmeli derslerin çeşitliliği ve ağırlığı artırılabilir. Dersler, yüz yüze yapılmakla birlikte belirli oranlarda uzaktan eğitimden faydalanarak hibrit eğitim yöntemi ile uygulanabilir. Derslerin işleme yöntemleri bakımından metin kullanımına daha fazla ağırlık verilebilir.

Öğretim sisteminin yeniden tasarlanması ve program içeriğinin güncellenmesi lisans düzeyinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretiminin verimliliğini istenen düzeyde artıracaktır.

KAYNAKÇA

- Cevizci, Ahmet (2002), *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Aktan, Coşkun Can (2007). *Değişim Çağında Yükseköğretim Global Trendler-Paradigmalar Yönelimler*, Coşkun Can Aktan (Ed.). İzmir: Yaşar Üniversitesi Yayınları.
- Günder, Esmâ Esgin (2013). İnsan Kaynaklarının Yeniden Yapılandırılmasında Yükseköğretim Kurumlarının İşlevi ve Değişimi, *Sosyoloji Dergisi*, S. 28, s.191-199.
- Şenses, Fikret (2007). Uluslararası Gelişmeler Işığında Türkiye Yükseköğretim Sistemi: Temel Eğilimler, Sorunlar, Çelişkiler ve Öneriler, *ERC Working Papers in Economics*, 7(5),1-31.
- Ulusoy, Gündüz (2007). Disiplinlerarası Araştırma ve Eğitim, *Değişim Çağında Yüksek Öğretim: Global Trendler – Paradigmalar Yönelimler*, Coşkun Can Aktan (Ed.), İzmir: Yaşar Üniversitesi, 389-398.
- Şimşek, Hasan ve Tufan Adıgüzel (2012). “Yükseköğretimde Yeni Bir Üniversite Paradigmasına Doğru”, *Eğitim ve Bilim*, C.37, S.166, s. 250-261.

- Erşan, Hilal ve Gül Akdeniz (2019). Türk İslam Medreseleri ve Budist Viharaları Üzerine bir İnceleme, *Kırklareli University Journal of Engineering and Science*, C. 5.S.2, s. 87-110.
- Öncül, Kürşat ve Ezgi Aykaç (2019). Değişen Kuşaklara Karşı Müfredatın Stabilizmi, *Motif Uluslararası Genç Halkbilimciler ve Türk Dünyası Kongresi Bildiri Tam Metinleri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi 15-16 Mayıs, Eskişehir, 2019, s. 161-170.
- Çağatay, Neşet (1990)“Türk Yüksek Öğretim Tarihine Genel Bakış”, *Belleten*, Aralık 1990, C.54, S. 211, s. 1209-1220.
- Süngü, Hilmi ve Mustafa Bayrakçı (2010). Bolonya Süreci Sonrası Yükseköğretimde Akreditasyon Çalışmaları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 895-912.
- Ceylan, Özden Ölmez ve Erdal Toprakçı (2021). Türkiye’de Yükseköğretimin Yeniden Yapılandırılması İçin Öneriler, *Türk Dünyasında Dil, Edebiyat ve Kültür Yolunda, Türkbilim Araştırmaları Dizisi-4* (Ed. Şerife Yalçınkaya) Kutlu Yayınevi, İstanbul, s. 205-248.

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

- <https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=1149&yil=2016> , (erişim 21.011.2022)
- <https://turkishliterature.boun.edu.tr/tr/content/akademik-program> , (erişim 21.06.2022)
- <https://www.osym.gov.tr/TR,23885/2022-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html> , (erişim 29.08.2022)
- <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10213> , (erişim 15.08.2022)

Prof. Dr. Soner Akpınar

**ÇAĞDAŞ
TÜRK ROMANINDA
6-7 EYLÜL OLAYLARI**

Rumlar Etnisite ve Kimlik

Günce Yayınları

MUNİS FAİK OZANSOY

Yaşamı, Yapıtları, Sanatı

H. Yasemin Mumcu

Günce Yayınları

FAİK ÂLİ OZANSOY

YAŞAM ÖYKÜSÜ, YAPITLARI VE ŞAIRLİĞİ

DOÇ. DR. SEVİM KARABELA ŞERMET

Günce Yayınları

Başka Bir Tarih Hayal Etmek

**TÜRK EDEBİYATINDA
ÜKRONYA**

MURAT GÜR

Günce Yayınları